

A Molendoa Sendtneriana (Bryol. eur.) Limpr. újabb hazai előfordulásáról.

Über die neueren Standorte von Molendoa Sendtneriana (Bryol. eur.) Limpr. in Ungarn.

Írta : Györfly István dr. (Lőcse).
Von :

A *Molendoa* LINDB. nemzetség monographiai kísérlete megírásával már régibb idő óta foglalkozva, természetesen felkerestem a nálunk is előforduló *Molendoa Sendtneriana* (BRYOL. EUR.) LIMPR. hazai termőhelyeit. E szép moha tudvalevőleg eddigelé csak a Magas-Tátrából ismeretes. Eddig ismert termőhelyeiül a Bélai mészhavasoknak következő pontjai jelölhetők ki: a *Nowy* barlangjánál és *Podspady* mellett a «Javorinkawand»-on gyűjtötte LIMPRICHT¹⁾; a *Muran* nagy barlangjában és a *Muran* «Jagnieca Zagroda» részén CHALUBINSKI²⁾ gyűjtötte. Végül F. KERN nem messze *Javorina*-tól³⁾ s a *Muran* nagy barlangjánál⁴⁾ szedte.

A CHALUBINSKI, KERN és LIMPRICHT gyűjtötte növények több példányban fordultak meg a kezem között.

Felkerestem a *Nagy-Muran*-t, annak «nagy barlang»-ját, ahol, amint F. KERN úr írta nékem — miként az ő régi tátrai látogatása idején «Der Eingang zur grossen Höhle des Muran ist ganz damit ausgepolstert...», úgy most is gyönyörű szép képet nyújt e hatalmas barlang szája, amint a *M. Sendtneriana* gyepei ellepik a mészszikla hasadékaít s megörvendeztetik a bryologus szemét. Itt 1909 jul. 30-án a «Kryptogamae exsiccatae, editae a Museo Palatino Vindobonensi» gyűjteményes vállalat részére is begyűjthettem e szép mohát s még a saját herbariumom részére is maradt elegendő példa — anélkül, hogy begyűjtésem észrevehető nyomot hagyott volna hátra s anélkül, hogy kipusztítással fenyegettem volna hazánk Flórája eme érdekes és ritka tagját. Sok gypet e fret. gyűjtöttem. A barlang körülbelül 1500 m. t. sz. f. m.-ban van.

Gyűjtöttem a *Nagy-Muran* «Jagnieca Zagroda» részén is, akkor, amidőn a *Nagy-Muran*-ra az egyetlenegy helyen felvezető zerge-váltón, felmentem; kb. 16--1700 m. t. sz. f. m. 1909. jul. 30-án igen szép, sterilis gyepekben.

¹⁾ Die Laubmoose Deutschl., Oesterr. und der Schweiz. Leipzig 1890. I. Abt. pag. 250.

²⁾ Enumeratio muscorum frondosorum Tatrensium. Warszawa 1886. p. 10. n. 15.

³⁾ LIMPRICHT apud Rabenh. Krypt. Fl. IV. B., I. Abt. p. 250.

⁴⁾ MATOUSCHEK in Magyar Botanikai Lapok II. (1903.) évf. p. 159.

Ujabb gyűjtésem alapján, mint új termőhelyeket, a következőket említhetem meg:

A) Bélai mészhavasok Javorinai része:

1. A *Kis-Muran* sziklafalán, egy kisebbszerű mészbarlang hasadékaiban sterilisen. 1909. VII. 30. Circa 1400 m. t. sz. f. m.-ban.

2. A *Nagy-Muran* nagy barlangjától a *N.-Muran* és *Nowy* közti nyeregbe való felmenetel közben itt-ott kisebb ster. gyepekben. Circa 1500—1700 m.

B) Bélai mészhavasok Bélai része:

3. A *Greiner* keleti oldalán, sziklarepedésekben. Circa 1600—1800 m. Subst. muran-mész. Kis mennyiségben és sterilisen. 1906. VIII. 4.

4. A *Stierberg* alján kbelől 1600—1800 m. t. sz. f. m.-ban 1906. VII. 13. 1909 VII. 19.

5. A *Stierberg* «Vaskapu» («Skalne Wrata»-Eisernes Tor) részén bőven és c. fret. többször, így: 1906. VII. 13. 1909. VII. 19. — 1603 m t. sz. f. m. Subst. mész.

6. *Drechslerhäuschen*-ben tömött, mély, de sterilis gyepekben cca. 14—1500 m t. sz. f. m. 1906. VII. 26.

Társnövénye legtöbbször a *Hymenostylium curvivostre* var. *scabra* LINDB., amellyel igen gyakran teljesen összeszővődött gypet alkot.

Eme felsorolt termőhelyek mindnyája a F. PAX kiváló munkájában ¹⁾ «Die nördlichen Zentralkarpathen» néven megkülönböztetett Flóra-járáson ²⁾ belül vannak.

De a M.-Tátra területén kívül is megtaláltam a *Molendoa Sendtneriana*-t.

És pedig:

7. Az *Alacsony-Tátra* területéhez tartozó *Hernád-áttörés* ³⁾ -énél Szepesmegyében a *Hernád* jobbparti vizének: a *Bélapatak*-nak közel a *Hernád*-ba való torkolatánál, a patak balpartján — a katonai térképen «Certovy Sihoc»-nak jelzett — hegyhez tartozó mész-szikla hasadékában sterilisen, elég bőven 1909. IX. 9-én ⁴⁾ és pedig mindössze 500 m t. sz. f. m.-ban!!

E termőhely már azért is fontos jelentőségű, mivel ezek alapján másutt is keresniünk kell e mohát, de megkülönös nevezetességet kölcsönöz ennek a termőhelynek ama körülmény, hogy

¹⁾ Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen. II. Bnd., Leipzig 1908. p. 160.

²⁾ F. PAX professor térképén az Árva, Vág, Hernád, Poprád és Dunajec határolta 1-gyel s veressel jelzett területe.

³⁾ Ez alkalommal gyűjtött moháimról máskor fogok megemlékezni.

⁴⁾ E terület a PAX professor megkülönböztette «Das Göllnitz-Braniskógebirge»; — térképen veressel s 9-czel van jelezve.

míg e mohának pld. a Magas-Tátrában 1000 m. t. sz. f. m.-ban van a legmélyebben fekvő termőhelye — t. i. «Javorinától nem messze» gyűjtötte F. KERN, — addig a Hernád áttörésénél éppen felével kisebb: 500 m t. sz. f. m.-ban terem.

A *Molendoa Sendtneriana*-nak igen sok, különböző európai, ázsiai vidékeken gyűjtött példáját volt már alkalmam vizsgálni; eme exsiccatumok s az irodalom alapján eddigelé a t. sz. f. legmélyebben fekvő termőhely *Schweiz*-ban volt: Bern kantonban *Meiringen* mellett: «Aarschlucht» 610 m t. sz. f. m. gyűjtötte DR. P. CULMANN ¹⁾.

Fentiek szerint azonban a *Molendoa Sendtneriana* függőleges elterjedési vonalának legmélyebb pontja ezek után a Hernád áttörésénél 500 m magasságban van.

A Hernád áttörésénél gyűjtött *Mol. Sendtneriana*-nak 1—1 példányát az *Erdélyi Nemzeti Múzeum* (Kolozsvár), a *Magyar Nemzeti Múzeum* (Budapest) növénytári osztálya s DR. DEGEN ÁRPÁD úr privatus gyűjteményébe helyeztem el.

Hálásan köszöntöm KÉGEL ÁRPÁD urat. HOHENLOHE herceg javorinai jószágigazgatóját, hogy a N. Muran bejárására engedélyt és vezetőt adni szíveskedett.

Schon seit längerer Zeit mit einer Monographie der Gattung *Molendoa* LINDB. beschäftigt, suchte ich alle ungarische Standorte der *Molendoa Sendtneriana* (*Bryol. eur.*) LIMPR. auf. Dieses schöne Alpenmoos ist in Ungarn nur aus dem Gebiete der Hohen Tatra bekannt, und zwar von folgenden Stellen der Belaër Kalkalpen: an der Höhle von *Nový*, bei *Podspady* an der «Javorinkawand» leg. LIMPRICHT ²⁾; in der grossen Höhle des Muran und am «Zagroda Jagnieca» sammelte es T. CHALUBINSKI. Endlich sammelte es F. KERN unweit von *Javorina* und bei der grossen Höhle des Muran.

Die von CHALUBINSKI, KERN und LIMPRICHT gesammelten Pflanzen habe ich in mehreren Exemplaren untersucht.

Ich selbst suchte die grosse Höhle des *Muran* auf, wo auch noch jetzt «der Eingang zur grossen Höhle des Muran damit ganz ausgepolstert ist», wie mir Herr F. KERN schrieb.

¹⁾ Cf. P. CULMANN in «Revue Bryologique» XXXII. (1905.) a. No. 4. p. 76.
— E. BAUER: Musci europaei exsiccati Flora Helvetica. No. 71.

²⁾ Die Citate vgl. im ungarischen Texte.

Es ist ein herrlicher Anblick, die Felsenritzen des ganzen Höhleneinganges mit diesem seltenen und schönen Moose bewachsen zu sehen; ich sammelte es hier am 30. Juli 1909 in 60 Exemplaren für die «*Kryptogamae exsiccatae editae a Museo Palatino Vindobonensi*» ein und es blieben auch noch für mein Herbar genug Exemplare übrig, ohne dass dadurch der Standort dieses Moooses gefährdet worden wäre. Viele Rasen sammelte ich mit Früchten. Diese Höhle liegt cca 1500 M. ü. d. M. Ich sammelte es auch beim «*Zagroda Jagnieca*», als ich auf dem Gemsensteig, dem einzigen Aufstieg, zum Gipfel des *Muran* kletterte, cca 1600—1700 M. ü. d. M. 30. VII. 1909 in sehr schönen aber sterilen Rasen.

Nach meinen neueren Aufsammlungen erwähne ich noch folgende neue Standorte der *Molendoa Sendtneriana* in Ungarn:

A) Javorinaër Teil der Belaër Kalkalpen:

1. Am Kalkfelsen des *Kl. Muran*, in Felsenritzen einer kleinen Höhle, steril. 30. VII. 1909. Cca 1400 M. ü. d. M.
2. Zwischen der grossen Höhle des *Gr. Murans* und dem Sattel, welcher zwischen dem *Gr. Muran* und dem *Nowy* liegt. Stellenweise in kleineren, sterilen Rasen. Cca 1500—1700 M. ü. d. M. 30. VII. 1909.

B) Belaër Teil der Belaër Kalkalpen:

3. An der östlichen Lehne des *Greiners* in Felsenritzen. Circa 1600—1800 M. ü. d. M. in kleiner Menge und steril.
4. VIII. 1906.
4. Am unteren Teil des *Stierberges*. Cca 1600—1800 M. ü. d. M. 13. VII. 1906., 19. VII. 1909.
5. Beim «Eisernen Tor» (Skalne Wrota) des *Stierberges* reichlich und c. frct. mehrmals, so 13. VII. 1906. — 19. VII. 1909. 1603 M. ü. d. M.
6. Im *Drechslerhäuschen-Tal*, in compacten aber sterilen Rasen. Cca 14—1500 M. ü. d. M. 26. VII. 1906.

Molendoa Sendtneriana wächst zumeist in Gesellschaft von *Hymenostylium curvirostre* var. ?) *scabra* LINDB., mit welchem sie oft ganz durchwebt ist.

Alle bisher erwähnte Standorten liegen im Gebiete, welches nach dem hervorragenden und für uns so wichtigen Werke von Prof F. PAX¹⁾ zu den «Nördlichen Zentralkarpathen»²⁾ gehören.

¹⁾ Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen. II. Bnd., Leipzig 1908, p. 160.

²⁾ Auf der Karte des Herrn Prof. F. Pax mit No. 1 und mit roter Farbe bezeichnet.

Ich fand aber *Molendoa Sendtneriana* auch ausserhalb dieses Gebietes und zwar im Gebiete der *Niederer Tatra*¹⁾, beim Durchbruche des Hernádfusses im Com. Szepes. Dieser interessante Standort befindet sich in der Nähe der Mündung des Béla-Baches auf den Felsen, welche gegen das linke Ufer des Béla-Baches abstürzen und welche nach der Spezial-Karte zum «Certovy Sihoc» gehören.²⁾ Hier wächst *Molendoa Sendtneriana* reichlich aber steril. Ich sammelte sie am 9. Sept. 1909, **500 M. ü. d. M.!**

Dieser Standort ist darum von grosser Wichtigkeit, weil man darauf schliessen kann, dass dieses Moos auch an anderen Stellen gefunden werden kann: der Standort ist aber auch deshalb von Interesse, weil er der tiefste bisher bei uns bekannt gewordene Standort dieses Mooses ist: die tiefste Stelle, wo es KERN in der Hohen Tatra unweit von Javorina gefunden hat, liegt bei 1000 M. ü. d. M.; also doppelt so hoch.

Nach den zahlreichen europäischen und asiatischen Exemplaren, welche ich untersucht habe und nach den eingesehenen Literaturquellen liegt der bisher bekannt gewordene tiefste Standort der *Molendoa Sendtneriana* in der Aarschlucht nächst Meiringen in der Schweiz (Kanton Bern), wo es P. CULMANN³⁾ in einer Höhe von 610 M. ü. d. M. gesammelt hat.

Der Standort bei dem Hernád-Durchbruche in der Höhe von 500 M. ist also überhaupt der tiefste bisher bekannt gewordene dieses Mooses.

Von den beim Durchbruch des Hernádfusses gesammelten Exemplaren sandte ich je 1 Ex. folgenden Herbarien: Ungarisches National-Museum (Budapest), Siebenbürgisches National-Museum (Kolozsvar) und Privatherbar des Herrn DR. A. VON DEGEN.

Ich sage auch hier dem Herrn Á. KÉGEL, Güterdirector des Fürstens HOHENLOHE in Javorina meinen herzlichen Dank, dass er nur die Erlaubnis und einen Führer zum Besuch des Murans gab.

---

¹⁾ Von den bei dieser Gelegenheit gesammelten Moosen werde ich bei anderer Gelegenheit berichten.

²⁾ Auf der Karte des Herrn Prof. F. PAX gehört diese Stelle zu dem «Göllnitz Braniszkoer Gebirge», ist mit No. 9 und mit roter Farbe bezeichnet.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1909

Band/Volume: [9](#)

Autor(en)/Author(s): Györfly Stephan [István]

Artikel/Article: [A Molendoa Sendtneriana \(Bryol.eur.\) Limpr. újabb hazai elfordulásáról. Über die neueren Standorte von Molendoa Sendtneriana \(Bryol.eur.\) Limpr. in Ungarn. 194-198](#)